

*Elämän
tähdien*

Terveyden edistämisen neuvottelukunta

30.8.2013

Ylilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus

1. Tausta ja tarkoitus
2. Alueellisen tason toimenpiteet
3. Strategiat, ohjelmat, tavoitteet
4. Väestön hyvinvoinnin ja palvelujen kuvaus
(=indikaattorit, tunnusluvut)
5. Yhteenveto Pirkanmaan alueellisesta hyvinvoinnista ja palvelujärjestelmästä
6. Johtopäätökset yhteenvedosta ja konkreettiset toimenpidenostot
7. Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Indikaattoreiden näkökulmat

1. Väestö ja palvelurakenne, yleiset
2. Lapset ja nuoret
3. Työikäiset
4. Ikäihmiset
5. Muut hyvinvointitiedot

1. Aluekehitys
2. Hyvinvoinnin resurssit
3. Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma
4. Terveys, terveyskäyttäytyminen
5. Palvelujärjestelmän toimivuus ja kehittämistarpeet
6. Turvallisuus

Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen koordinaation painopisteet 2013 – 2016

1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen vaikuttamalla suurten kansantautien esiintyvyyteen

- Alueellisten ravitsemus- ja terveystoimintasuunnitelmien laatiminen ja toimeenpano
- Ravitsemusosaamisen lisääminen kaikille perustyötä tekeville
- Elintapaohjauksen tehostaminen
- Alkoholihaittojen vähentäminen

2. Yhteisöllisyys, syrjäytymisen vähentäminen ja sisäinen turvallisuus

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen aseman vahvistaminen sisäisen turvallisuuden suunnittelussa

3. Viestintä

- Terveyden ja hyvinvoinnin brändääminen kaikkia väestöryhmiä kiinnostavaksi tuotteeksi
- Luotettava ja systemaattinen viestintä ravitsemukseen liittyvistä aiheista
- Sisällytetään kaikilla tasoilla johtamiseen ravitsemus ja liikunta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä

4. Hyvinvointityön rakenteiden vahvistaminen

- Kuntien hyvinvointikertomustyön tukeminen, sähköisen hyvinvointikertomustyökalun käyttöönotto
- EVA-menettelyn systemaattinen käyttöönotto
- Valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet tukemaan Pirkanmaan väestön ja hyvinvointia
- Asiakkaan kannalta organisaatorajat ylittävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuus

1. Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen vaikuttamalla suurten kansantautien esiintyvyyteen			
Tavoitteet		Toimenpiteet	
<p>1. Alueellisten ravitsemus- ja terveysliikuntasuunnitelmien laatiminen ja toimeenpano</p> <p>2. Ravitsemusosaamisen lisääminen kaikille perustyötä tekeville</p> <p>3. Elintapaohjauksen tehostaminen</p> <p>4. Alkoholihaittojen vähentäminen</p>	<p>Alueellinen taso</p> <p>1. Vastuutahot kehittävät ja pitävät aluetta esillä, ravitsemus ja liikunta osaksi kuntien hyvinvointikertomustyötä sekä potilaan ohjausta ja -hoitoa</p> <p>2. Yhteisiä koulutuksia, videoita ja verkkokoulutuspaketteja</p> <p>3. Elintapaohjaus alueellisissa hoito- ja palveluketjuissa</p> <p>4. Toimenpiteet koordinoidusti ja strategiseen suunnitteluun perustuvana hyödyntäen alkoholihoito- ja elintapaohjauksen alueellista koordinaattoria</p>		
	<p>Kunta</p> <p>1. Alueellisten ravitsemus- ja liikuntasuunnitelmien sekä muun elintapaohjauksen juurruttaminen eri toimialojen käytännöksi hyvinvointikertomustyön avulla</p> <p>2. Ravitsemusterapeuttien asiantuntemus hyvinvointiryhmässä, eri hallinnonalojen toiminnan suunnittelussa sekä ravitsemukseen liittyvässä koulutuksessa ja viestinnässä</p> <p>3. Poikittaislinnalliset teemakohtaiset työryhmät, elintapoihin liittyvät kirjaterveystietokannat</p> <p>4. Pakka-toiminta (paikallinen alkoholihoitojen ennaltaehkäisy käytännönläheinen toimintamalli)</p>		
	<p>Pähp</p> <p>1. Ravitsemus ja liikunta osaksi potilaan ohjausta ja hoitoa</p> <p>2. Henkilöstön ravitsemusosaamisen lisääminen kaikilla toimialoilla koskevilla koulutuksilla, asiantuntijatuella ja ajankohtaisviestinnällä</p> <p>3 - 4. Elintapaohjausta koskevat yhteiset käytännöt ja kirjat</p>		
Yhteiset	Resurssitarpeet	Vastuutaho	Arviointimenettelyt
	<p>1. Aikaa kehittämiseen ja toimeenpanoon avainhenkilöille</p> <p>2. Asiantuntijaverkosto, tietoteknisiä osaajia, mediaosaajat, tarvittavat laitteet, asiantuntijakouluttaja ja koulutuksen koordinaattori</p> <p>3. Hoito- ja palveluketjujen rakentaminen ja juurruttaminen</p> <p>2-4. Tarvittavat resurssit koulutukselliseen tukeen, tiedontuotanto, sektorirajat ylittävät asiantuntijatyöpanos</p>	<p>1. TED-neuvottelukunta, alueellinen TED-työryhmä, TED-ylläpitäjät</p> <p>2. Perusterveydenhuollon yksikkö, alueellinen ravitsemustyöryhmä, sairaanhoitopiirin viestintä- ja koulutusyksiköt</p> <p>3. Perusterveydenhuollon yksikkö</p> <p>4. AVI, alueellinen TED-työryhmä</p>	<p>1. Indikaattorien seuranta, TEA-viisarin tiedonkeruu, palautteet kuntien hyvinvointiryhmistä</p> <p>2. Koulutustarjonta ja -palautteet</p> <p>3. Hoito- ja palveluketjujen vaikuttavuusarviointi</p> <p>4. Valvontasanktiot, luvat, ostokokousten tulokset</p>
Kunta	<p>1. Aikaa hyvinvointiryhmien työskentelylle ja toimintakäytäntöjen kehittämiseksi</p> <p>2. Ravitsemusterapeutti-resurssit</p> <p>3. Aikaa elintapaohjaukselle</p> <p>4. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt</p>	<p>1. Kunnan ylin johto, kuntien hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät</p> <p>2. Johtavat viranhaltijat</p> <p>3. Terveyskeskusten ylimmät viranhaltijat</p> <p>4. Kunnan ylimmät viranhaltijat, kunnan hyvinvointiryhmä</p>	<p>1. Hyvinvointikertomukset, poikittaislinnalliset teemakohtaiset työryhmät</p> <p>2. Henkilöstötilinpäätös: määrä/ väestö</p> <p>3. AVO-HILMOtilastot, kuntakohtaiset BMI-kirjat</p> <p>4. Pakka-toimintamallilla sovellettu kunnan hyvinvointikertomuksessa, ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöiden määrä/kunta</p>
Pähp	<p>1. Toimintakäytäntöjen kehittäminen ja erikoissairaanhoidon TED-koordinaattori koordinoimaan yhteisiä käytäntöjä</p> <p>2. Ravitsemusasiantuntija-resurssin kohdentaminen</p>	<p>1 - 4 : sairaanhoitopiirin ylin johto ja toimialuejohtajat</p>	<p>1 ja 3. Elintapaohjausta koskevat yhteiset käytännöt sairaanhoitopiirin infra- ja extranetivustolla</p> <p>2. Koulutustarjonta ja -palautteet</p>

2. Yhteisöllisyyden lisääminen, syrjäytymisen vähentäminen ja sisäinen turvallisuus			
Tavoitteet		Toimenpiteet	
1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen aseman vahvistaminen sisäisen turvallisuuden suunnittelussa		Alueellinen taso	1a. Turvallisuussuunnitelmien linkittäminen hyvinvointikertomuksiin 1b. Terveyden edistämisen asiantuntijat mukaan turvallisuutta koskevaan alueelliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon 1c. Alueelliset hankkeet nuorten syrjäytymisen vähentämiseksi (esim. Kaste-hankkeet)
		Kunta	1a. Turvallisuussuunnitelmien linkittäminen hyvinvointikertomuksiin 1b. Terveyden edistämisen asiantuntijat mukaan turvallisuutta koskevaan alueelliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon 1c. Koulukiusaamisen ehkäisykeinot 1d. Esivä nuorisotyö 1e. Koulutuksen ja työllistämisen tukeminen sekä työttömien aktivointi 1f. Vanhemmuuden tukeminen ja passiivisten vanhempien löytäminen
		Pshp	1a. Potilaan lähyyhteiso mukaan ohjaukseen ja hoitoon 1b. Eintapaohjaus ja omahoidon tuki osaksi potilaan ohjausta ja hoitoa 1c. Arjessa selviytymisen ja tukiverkoston kartoitus sisältyy kotiutuskäytäntöihin
Yhteiset	Resurssitarpeet	Vastuutaho	Arviointimenettelyt
	1a. Aikaa kehittämiseen ja toimeenpanoon avainhenkilöille 1b. Tietoteknisiä osaajia, media-osaajat, tarvittavat laitteet, asiantuntijakouluttajia, koulutusten koordinaattori 1c. Hoito- ja palveluketjujen rakentaminen ja juurruttaminen	1a. – 1c. AMJ ja ELY, perusterveydenhuollon yksikkö	1. Nalovvyyt alueellisissa asiakirjoissa
Kunta	1a. Aikaa hyvinvointiryhmien työskentelylle 1b. Resursseja elämäntapa-vaivannäköön ja etsivän työhön eri kohderyhmille kuten lapsiperheille, nuorisolle, pitkäaikaistyöttömille, mielenterveyskuntoutujille	1a. Kuntien ylin johto sekä hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät 1b. Sosiaalityö, työllisyyspalvelut, oppilashuolto, terveystoimi, nuorisotoimi, järjestöt ja seurakunta	1a. Turvallisuus-suunnitelma on osa hyvinvointikertomusta 1b. Tilastot 1c. Työttömien terveystarkastukset 1d. Koko perheen hyvinvointitarkastusten % (4v, 1.lk, 5.lk, 8.lk)
Pshp	Toimiva viestintäjärjestelmä erikoissairaanhoidon ja kuntien välillä	Sairaanhoitopiirin ylin johto	Hoito- ja palveluketjujen arviointi

3. Viestintä			
Tavoitteet		Toimenpiteet	
<p>1. Terveyden ja hyvinvoinnin brändääminen kaikkia väestöryhmiä kiinnostavaksi tuotteeksi</p> <p>2. Luotettava ja systemaattinen viestintä ravitsemukseen liittyvistä aiheista</p> <p>3. Ravitsemus ja liikunta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sisällytetään johtamiseen kaikilla tasoilla</p>		<p>Alueellinen taso</p> <p>1. Alueellisesta terveyden edistämisestä viestitään aktiivisesti ja kohdennetusti päättäjille ja kansalaisille</p> <p>2. Alueellinen ravitsemustyöryhmä tiedottaa eri väestö- ja asiakasryhmille ravitsemusohjauksen linjauksista sekä ravitsemusohjauksen tukena käytettävistä aineistosta</p> <p>3. Levitetään alueellisesti konkreettisia hyviä toimintamalleja ja käytäntöjä</p>	
		<p>Kunta</p> <p>1. Kunnan omien hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja kehittäminen esim. asiakaspalauteiden ja asiakasfoorumien avulla</p> <p>2. Ravitsemusterapeuttien hyödyntäminen mediassa</p> <p>3. Ravitsemus ja liikunta mukana kunnan hyvinvointikertomuksessa</p>	
		<p>Pshp</p> <p>1a. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sairaanhoitopiiriin Internet-, extranet- ja Intranet -sivustolla</p> <p>1b. Elintapaohjaukseen liittyvät tunnistamisen ja puheeksiottamisen mallit sairaanhoitopiiriin intranet- ja extranet-sivustolla</p> <p>2. Ravitsemukseen liittyvien asioiden tiedottaminen sairaanhoitopiiriin intranet- ja extranetsivustolla</p> <p>3a. STES-standardien systemaattinen käyttöönotto</p> <p>3b. Ravitsemus ja liikunta sisällytetään sairaanhoitopiiriin toimintamittaristoon</p>	
Yhteiset	<p>Resurssitarpeet</p> <p>Asiantuntijaverkosto, media- ja tietoteknisiä osaajia, markkinointiosaajia</p> <p>Nimettyjen asiantuntijoiden toimenkuvaan kuuluu viestintä ja viestintään on resursoitu aikaa</p>	<p>Vastuutaho</p> <p>1. TED-neuvottelukunta, alueellinen TED-työryhmä, TED-ylläpitäjä, PSHP, UIK-Instituutti, THL, HLU</p> <p>2. Perusterveydenhuollon yksikkö, alueellinen ravitsemustyöryhmä, sairaanhoitopiiriin viestintäyksikkö</p> <p>3. Hyvinvointikoordinaattorit</p> <p>4. Pirkanmaan liitto</p> <p>5. Järjestöt ja 3. sektori</p>	<p>Arviointimenettelyt</p> <p>1a. Alueellinen näkyvyys</p> <p>1b. Näkyvyys valtakunnallisissa ja kansainvälisissä seminaareissa</p> <p>2. Ravitsemukseen ja liikuntaan liittyvien asioiden näkyvyys mediassa ja kuntien nettisivustolla</p> <p>3. Ravitsemus ja terveysliikunta mukana alueellisen terveyden edistämisen ohjelmissa ja -suunnitelmissa</p>
Kunta	<p>1. Aikaa asiakaspalauteiden kokoamiselle</p> <p>2. Ravitsemusterapeuttiресурssit elintavoista kertovaan viestintään</p> <p>3. Ateriapalvelujen johto, ravitsemusterapeuttiресурssit ja liikuntatoimen edustus hyvinvointikertomustyöhön</p>	<p>1. Hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät</p> <p>2. Kunnan ylin johto, kunnan viestinnästä vastaavat</p> <p>3. Hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät</p>	<p>1. Asiakaspalautteet</p> <p>2. Ravitsemukseen ja liikuntaan liittyvien asioiden näkyvyys paikallismediassa ja kuntien nettisivustolla</p> <p>3. Ravitsemus ja liikunta mukana kunnan hyvinvointikertomuksessa</p>
Pshp	<p>1. Erikoissairaanhoidon TED-koordinaattori koordinoimaan yhteisiä käytäntöjä</p> <p>2. Ravitsemusasiantuntijan toimenkuvaan kuuluu viestintä ja viestintään on resursoitu aikaa</p> <p>3. Aikaa TED-asiantuntija-työryhmän työskentelylle, koulutusta viestinnästä</p>	<p>1,2,3: sairaanhoitopiiriin ylin johto ja toimialuejohtajat</p>	<p>1. Elintapaohjausta koskevat yhteiset käytännöt sairaanhoitopiiriin intra- ja extranetsivustolla</p> <p>2. Ravitsemukseen ja liikuntaan liittyvien asioiden näkyvyys mediassa ja nettisivustolla</p> <p>3. STES-standardit käytössä kaikilla toimialoilla v. 2016</p>

4. Hyvinvointityön rakenteiden vahvistaminen			
Tavoitteet		Toimenpiteet	
<p>1. Kuntien hyvinvointikertomustyön tukeminen, sähköisen hyvinvointikertomus työkalun käyttöönotto</p> <p>2. EVA-menettelyn systemaattinen käyttöönotto</p> <p>3. Valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet tukemaan Pirkanmaan väestön terveyttä ja hyvinvointia</p> <p>4. Terveystieteen ja hyvinvoinnin edistämisen organisaatiorajat ylittävä kokonaisuus asiakkaan kannalta</p>		Alueellinen taso 1. TerPS2-hankkeen koordinaatio 2. EVA-menettelyn alueelliset koulutukset, aiheen esillä pito 3. Kaste-aluejohtoryhmän hankkeiden linjauksien linjittäminen kuntien hyvinvointikertomusten painopisteisiin 4. STES-standardien systemaattinen käyttöönotto erikoissairaanhoidossa	
		Kunta 1a. Hyvinvointikoordinaattorin ja hyvinvointiryhmien toimintakuvien selkeyttäminen 1b. Hyvinvointikertomuksen ja kunnan toiminta- ja taloussuunnittelun vuosikellon yhdistäminen 1c. Luottamushenkilöiden kouluttaminen 2. Johtavien viranhaltijoiden sitouttaminen EVA-menettelyn käyttöön 3. Tarjolla olevien alueellisten kehittämishankkeiden hyödyntäminen hyvinvointikertomuksen painopisteiden kehittämisessä 4. Luodaan käytännöt poliittotoiminnallisella ja kunnan muiden toimijoiden kanssa tehtävälle yhteistyölle ja yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi	
		Pshp 1. Kuntien hyvinvointikertomusten hyödyntäminen terveydenhuollon palvelujen järjestämissuunnitelmissa 2. EVA-menettelyn käyttöönotto 3. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteiset käytännöt 4a. STES-standardien systemaattinen käyttöönotto 4b. Yhteiset elintapaohjauksen mallit	
Yhteiset	Resurssitarpeet Aikaa kehittämiseen ja toimeenpanoon avainhenkilöille	Vastuutaho 1. IED-ohjelmakunta, IED-yhteistyö 2. IED-yhteistyö 3. IED-yhteistyö, Kaste-aluejohtoryhmä 4. Erikoissairaanhoidon IED-ohjelmakunta 5. Pirkanmaan liitto	Arviointimenettelyt 1. TerPS2-hankkeen toteutumisen väliraportissa 2. Koulutukset, palaute kunnista EVA:n käytöstä 3. Aihe Kaste-aluejohtoryhmän hankkeiden valmisteluissa 4. Vuonna 2016 STES-standardien mukainen toiminta 5. Hyvinvoinnin rakenteiden vahvistaminen mukana Pirkanmaan liiton strategiansa
Kunta	Aikaa hyvinvointiryhmien työskentelylle ja toimintakäytäntöjen kehittämiselle	1a. Kunnan ylläpito 1b. Kuntien hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät 2. Johtavat viranhaltijat 3. Hyvinvointikoordinaattorit ja hyvinvointiryhmät 4. Sosiaali- ja terveydenhuollon ylläpito	1. Hyvinvointikertomukset, esitutkimusraportin laadittu kaikissa TerPS2-Pirkanmaan osayhteisöissä v. 2014 ja työkalua käytetty sähköistä hyvinvointikertomusta 2. Kunnan kaikki toimilat ovat ottaneet EVA-menettelyn käyttöön 3. Hyvinvointikertomuksen painopisteiden kehittämisessä on selvitetty alueellista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeita

Elämän tähden

1. TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN VAIKUTTAMALLA SUURTEN KANSANTAUTIEN ESIINTYYTYEEN				
	Toimeenpano			
Tavoitteet	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Alueellisten ravitsemus- ja terveystuokunta-suunnitelmien laatiminen ja toimeenpano	12	9 + Jämsä	8 + Jämsä	3
Ravitsemusosaamisen lisääminen kaikille perustyötä tekeville	0	7	7 + Jämsä	7
Elintapaohjauksen tehostaminen	4	6	10 + Jämsä	4
Alkoholihaittojen vähentäminen	5 + Jämsä	5	10	8
2. YHTEISÖLLISYYDEN LISÄÄMINEN, SYRJÄYTYMISEN VÄHENTÄMINEN JA SISÄINEN TURVALLISUUS				
	Toimeenpano			
Tavoitteet	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vahvistaminen sisäisen turvallisuuden suunnittelussa	13 + Jämsä	11	8	5
3. VIESTINTÄ				
	Toimeenpano			
Tavoitteet	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Terveyden ja hyvinvoinnin brändääminen kaikkia väestöryhmiä kiinnostavaksi tuotteeksi	8	7	9	8
Luotettava ja systemaattinen viestintä ravitsemukseen liittyvistä aiheista	1	10	11	5
Sisällytetään kaikilla tasoilla johtamiseen ravitsemus ja liikunta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä	5	9	9	10
4. HYVINVOINTITYÖN RAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN				
	Toimeenpano			
Tavoitteet	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Kuntien hyvinvointikertomustyön tukeminen, sähköinen hyvinvointikertomus -työkalun käyttöönotto	14	10	8	7
EYA-menettelyn systemaattinen käyttöönotto	6	13	10	6
Valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet tukemaan Pirkanmaan väestön terveyttä ja hyvinvointia	3	8	13	11
Terveyden ja hyvinvoinnin organisaatorajat ylittävä kokonaisuus asiakkaan kannalta	6	10	13	11

Tavoite: terveyserojen kaventaminen

Suomen väestössä monien eri sairauksien riskiä voidaan alentaa korkeasti koulutetun väestön riskitasolle - > 20 - 40 prosentoin aleneminen nykyisestä sairastavuudesta

Kustannusvaikuttavia keinoja

- liikunnan lisääminen
- terveellisen ravitsemuksen edistäminen
- painonhallintaneuvonnan lisääminen
- tupakoimattomuuden edistäminen
- alkoholin käytön hillitseminen
- osteoporoosin ja kaatumisten aiheuttamien murtumien ehkäiseminen

STM julkaisu 2008:1

Hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä lakeja

- [Suomen perustuslaki](#)
- [Kuntalaki](#)
- [Maankäyttö- ja rakennuslaki](#)
- [Ympäristönsuojelulaki](#)
- [Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä](#)
- [Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta](#)
- [Jätelaki](#)
- [Kemikaalilaki](#)
- [Elintarvikelaki](#)
- [Perusopetuslaki](#)
- [Laki kuntien kulttuuritoiminnasta](#)
- [Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki](#)
- [Pelastuslaki](#)
- [Rikoslaki](#)
- [Terveystieteiden lae](#)
- [Tuleva sosiaalihuoltolaki](#)
- [Lastensuojelulaki](#)
- [Liikuntalaki](#)
- [Mielenterveyslaki](#)
- [Alkoholilaki](#)
- [Raittiustyölaki](#)
- [Tupakkalaki](#)
- [Tartuntatautilaki](#)
- [Terveystieteiden lae](#)
- [Työterveyshuoltolaki](#)
- [Työturvallisuuslaki](#)
- Ym....

Hyvinvointia ei
kaikissa mainita
sanana.

Hyvinvoinnin
käsite on
kuitenkin niin
laaja, että lähes
kaikki lait
jollakin tavalla
kytkettyvät
hyvinvoinnin
edistämiseen.

Velvoite yhteistyöhön

Terveystuololaki

12 §

- Kunnan **eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä** terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä.
- Kunnan on **nimettävä** terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen **vastuutahot**.
- Kunnan on tehtävä **yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen** sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen **kanssa**.

Ehdotus sosiaalihuoltolaiksi

7 § *

- Kunnan **eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä** asukkaiden hyvinvoinnin edistämässä.
- Kunnan on **nimettävä** hyvinvoinnin edistämisen koordinoimiseksi tarpeelliset **vastuutahot eri toimialoilta**.
- Kunnan on tehtävä **yhteistyötä muiden** kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten ja järjestöjen **kanssa**.

* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012: 21,169.

Velvoite raportointiin

Terveydenhuoltolaki

12 §

- Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on **raportoitava valtuustolle vuosittain**,
- minkä lisäksi valtuustolle on **kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus**.

Ehdotus sosiaalihuoltolaiksi

9 § *

- Hyvinvoinnin edistämisen vastuutahon on **raportoitava kunnanvaltuustolle** asukkaiden hyvinvoinnista vuosittain **hyvissä ajoin ennen seuraavaa kalenterivuotta** koskevan **talousarvion laatimista**.
- Lisäksi valtuustolle on **valmistettava kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus**.
- Kunnan on raportoinnin perusteella **tarkistettava** hyvinvoinnin edistämisen **tavoitteita ja niitä tukevia toimenpiteitä**. Raportoinnin tulokset on **huomioitava talousarviota laadittaessa**.

* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012: 21,169.

Velvoite hyvinvointivaikutusten ennakkoarviointiin

Terveystuololaki

12 §

- Kunnan... on päätöksenteon ja ratkaisujen **valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon** tehtävien päätösten ja ratkaisujen **vaikutukset** väestön terveyteen ja sosiaaliseen **hyvinvointiin**.

Ehdotus sosiaalihuoltolaiksi

6 § *

- Kunnan on päätöksenteossa ja ratkaisujen **valmistelussa sekä toteuttamisessa ennakoitava, arvioitava ja otettava huomioon** tehtävien päätösten ja ratkaisujen **vaikutukset väestön hyvinvointiin**.

* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012: 21,169.

TERPS2-HANKEKOKONAISUUDEN PÄÄMÄÄRÄ:

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistyminen

PÄÄTAVOITE:

Maamme kunnissa, palvelualueilla ja maakunnissa vallitsee hyvinvointijohtamisen kulttuuri,
joka perustuu aktiivisesti toimiviin hyvinvointirakenteisiin

OSATAVOITE 1:

Osahankealueiden luottamushenkilöillä, johtavilla viranhaltijoilla ja hyvinvointikoordinaattoreilla (tmv.) on riittävä hyvinvointijohtamisen osaaminen sekä aktiivisesti toimiva tukiverkosto.

OSATAVOITE 2:

Yli puolessa maamme kunnista käytetään poikkihallinnollisesti sähköistä hyvinvointikertomusta (eHVK) osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. eHVK on käyttäjäystävällinen ja vastaa keskeisimpien käyttäjäryhmien tarpeisiin.

OSATAVOITE 3:

Strategisen tason hyvinvointilinjatukset konkretisoituvat kuntien palvelurakenteiden toiminnassa kaikilla toimialoilla.

OSATAVOITE 4:

TerPS2:n koordinaatiohankkeen, osahankkeiden ja sidosryhmien välinen yhteistyö on tukenut hyvinvointijohtamisen ja -rakenteiden kehittämistä kunnissa, palvelualueilla, maakunnissa ja kansallisesti.

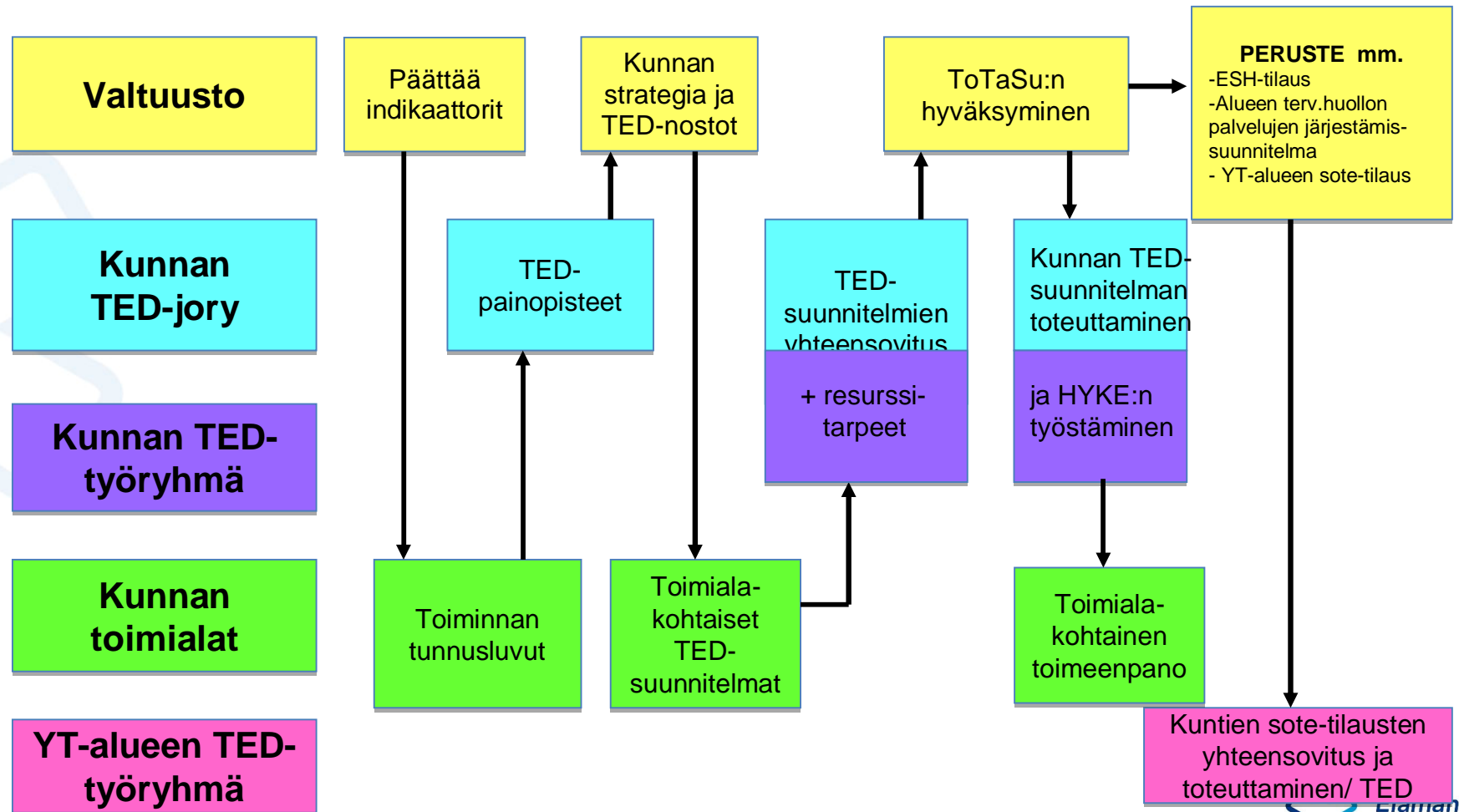
Hyvinvointikertomus osana kunnan omia ohjausvälineitä

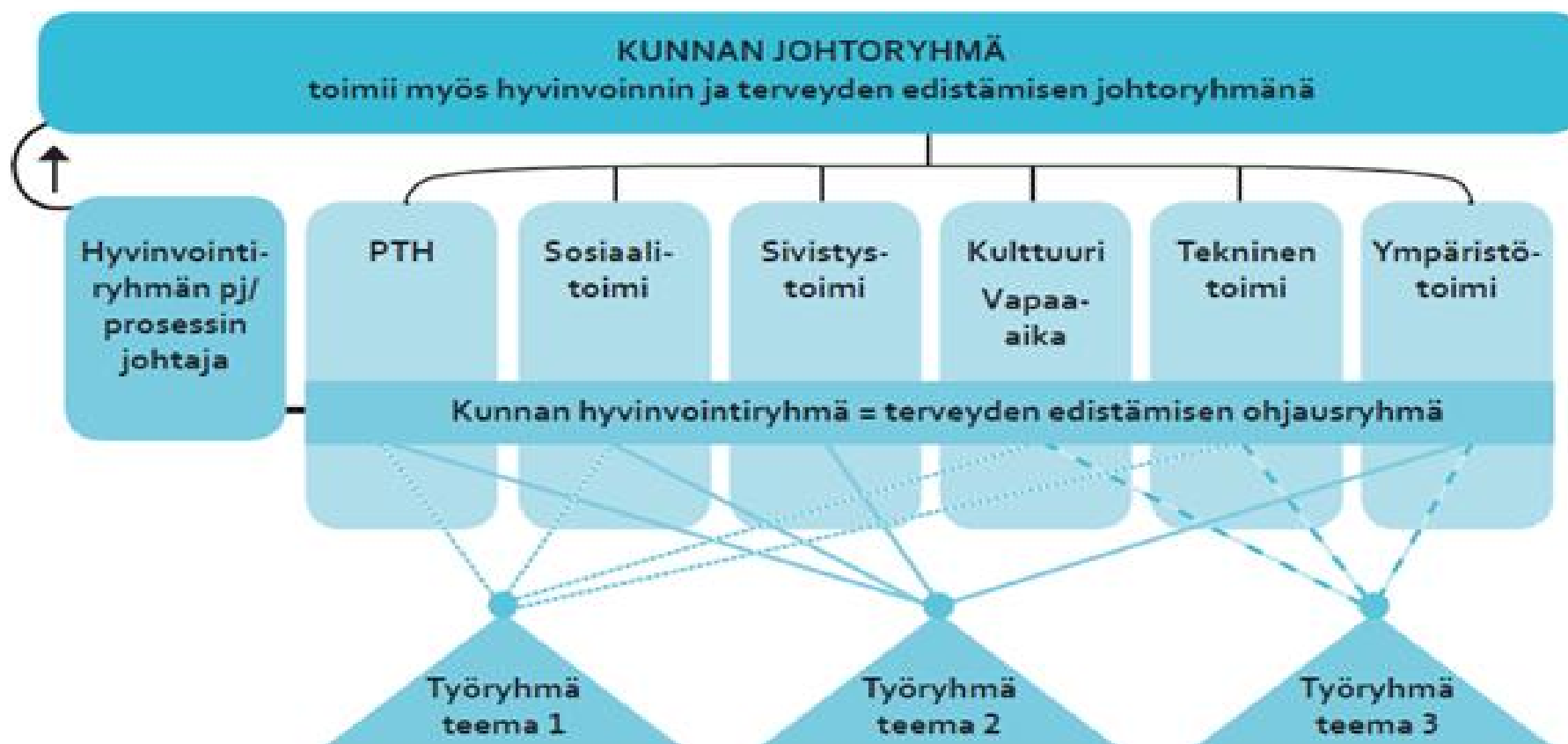
(Pauni 2008; Pauni 2012; Paunin henkilökohtainen tiedonanto 2013; Kursivoidut tekstit ovat TerPS2-hankkeen lisäyksiä.)

68

Kunnan hyvinvointikertomustyö prosessina

Hyvinvointijohtaminen kunnan johtamisjärjestelmässä

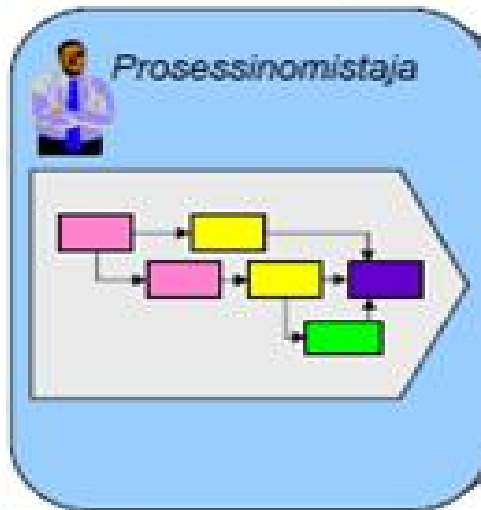

Linjaorganisaatio ja ydinprosessi

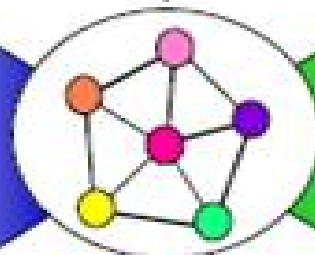
Processman

Työn johtaminen erotetaan ihmisten johtamisesta

Ydinprosessi päättää resurssien käytöstä

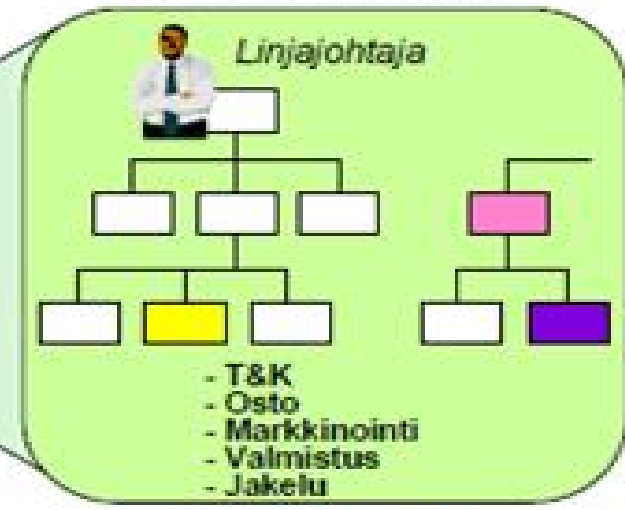

Tapa toimia

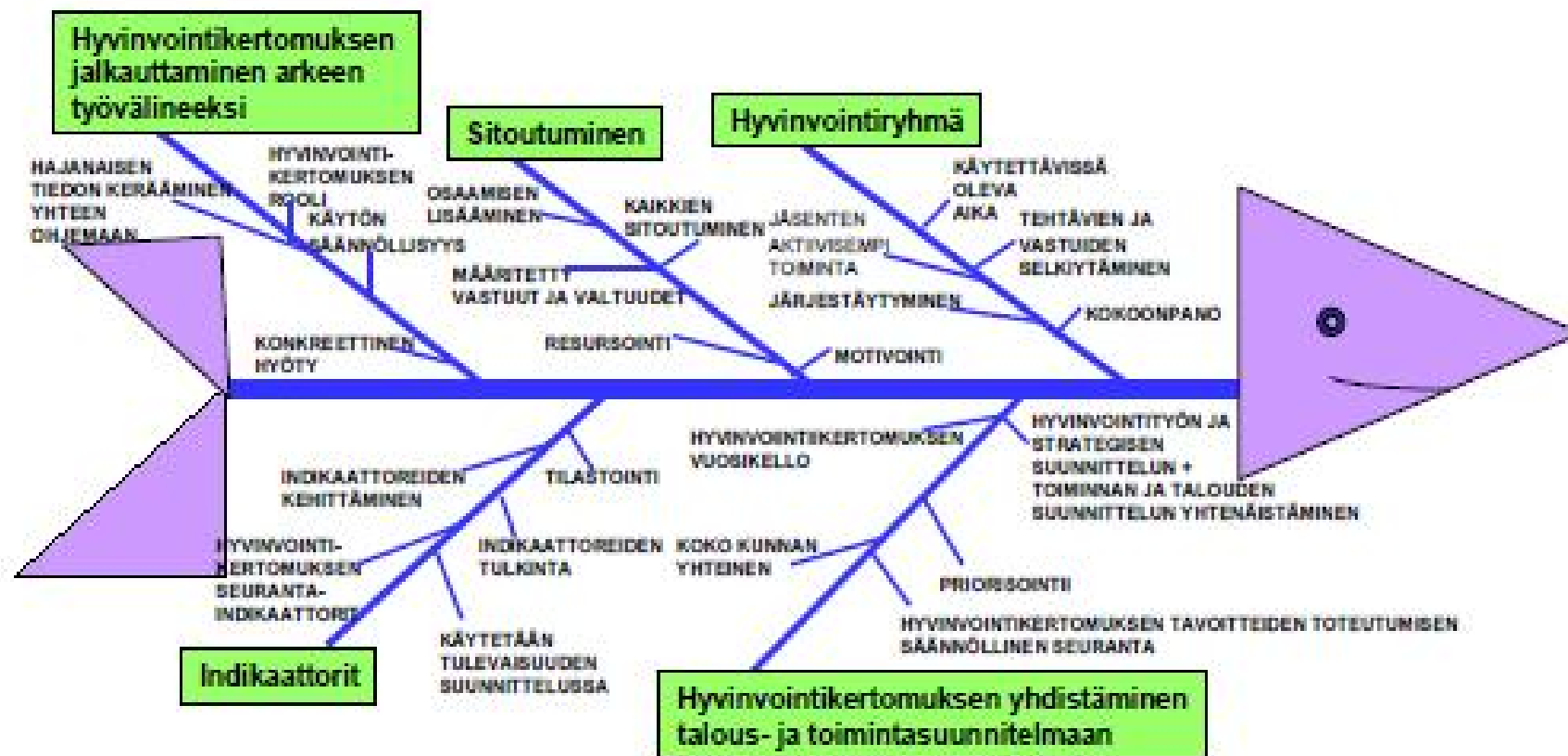
Tuote tai toimitus, joka täyttää asiakkaan tarpeen

Linjaorganisaatio huolehtii ihmisistä

Resurssien ja kompetenssien kotipesä

Hyvinvointikertomustyön kehittämisen haasteet 11.6.2013

Pirkanmaan alueellinen terveystuunnitelma

Valmisteleva työryhmä

Tommi Vasankari, johtaja UKK-instituutti
Maarit Varjonen-Toivonen, terveyden edistämisen ylilääkäri, Pshp
Ari Koskinen, aluejohtaja, HLU
Riitta Luoto, tutkimusjohtaja, UKK-instituutti
Erja Toropainen, tutkija, UKK-instituutti

Alueellinen terveystuunnitelmatyöryhmä (ad 30.6.2013)

Harri Appelroth, projektipäällikkö, HLU;
Janne Haarala, suunnittelija, HELI ry;
Ulla Harala, toiminnanjohtaja,
Hämeenmaan sydänpiiri;
Anna Huhtala, terveyskeskuslääkäri,
Valkeakosken sosiaali- ja terveyskeskus;
Heidi Hölsömäki, tiedottaja, Soveli;
Jenni Joensuu-Partanen,
yleiskaavasuunnittelija, Kangasalan kunta;
Satu Kankkonen, liikuntakoordinaattori,
Nokian kaupunki;
Heidi Kiuru, toiminnanjohtaja, Haka GYM,
Valkeakoski;
Taru Kuosmanen, tilaajapäällikkö,
Tampereen kaupunki
Aulikki Kuusela, Tampereen Kuntoliikunta;
Ritva Kämäri, työterveyshoitaja, Virtain
terveyskeskus;
Anne Lahtinen, johtava liikuntaneuvoja,
Tampereen kaupunki;

Eija Laine, työterveyshoitaja, Tampereen
työterveys
Sirpa Lusa, vanhempi tutkija,
Työterveyslaitos
Kati Multanen, järjestösuunnittelija,
Diabetesliitto ry;
Marko Mäkinen, suunnittelupäällikkö,
Pirkanmaan liitto
Kirre Palmi, henkilöstöpäällikkö, ELY-
keskus;
Kari Pietilä, vastuualuejohtaja, Pshp
Auli Pölönen, projektipäällikkö, Pshp
Raija Ruoranen, henkilöstön
kehittämispäällikkö, Pshp
Tuula Salminen, sosiaali- ja terveystoimen
suunnittelija, Lempäälän kunta;
Eva Seppälä, fysioterapeutti, Parkanon
kaupunki;
Marika Vartiainen, suunnittelija, Tampereen
kaupunki;
Kirsi Wiss, tutkija, THL
Sami Yli-Pihlaja, vapaa-aikajohtaja, Ylöjärven kaupunki

1. Kunnan toimiala			
Keskushallinto	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntasuosituksien ja liikkumattomuuden vähentäminen osaksi hyvinvoinnin edistämistä - EVA- käytäntö toimivaksi, yhteistyön koordinointi 	Konkreettiset kirjaukset strategisiin asiakirjoihin: hyvinvoinnin lisäksi aktiivinen elämäntapa ja/tai liikunta	Kunnan johtoryhmä Poliittiset toimijat: kunnarvaltuusto (strategiset linjaukset)
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen strateginen näkemys, jossa liikunta osana - Hyvinvoinnin johtamisjärjestelmän päivittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Strateginen suunnittelu ja hyvinvointijohtaminen – tavoitteet johdetaan "hyvinvointistrategiasta" – ja konkretisoidaan suunnitelmissa/ talous- ja toimintasuunnitelmissa - Organisaation ja "työkalujen" läpikäynti 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan johtoryhmä + päättäjät - Johtoryhmä + toimialajohtajat
TYÖIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Strateginen johtaminen (kaikki väestöryhmät, hyvinvointikertomukseen liikunnan edistämisen tavoitteet) - Sektorilähtöisyyden purkaminen tärkeää -> asiakokonaisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> - Määritellä vastuutahot - inaktiivisuuden vähentäminen - Kunnan nettisivuille koottu tieto/ hyvinvointiportaali (järjestöt vievät itse tiedot; apteekkiin tieto) 	
IKÄÄNTYNEET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ikäihmisten liikkumis- ja toimintakyvyn edistäminen strategioissa <u>selkeästi</u> 2. Arvioidaan (EVA) toimenpiteiden vaikutusta ja tulokset (jakaminen) kaikkien saataville. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ikäihmisten profiloitiryhmät: GO-GO, SLOW -GO, NO-GO – toimintakyvyn mukaan 2. Mittarit ikäihmisten kohdalla? – pikatesti x ruutuun 3. Vanhusneuvoston roolista sopiminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kunnan virkamiesjohto, luottamushenkilöt, toimialojen esimiehet 2. Toimeenpanon koordinointi: vastuuhenkilöt ja toimintatapa (työryhmä)

<i>Sosiaali- ja terveyspalvelut!</i> SOSIAALIHUOLTO	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	<ul style="list-style-type: none"> -SOTE- sektorin toimijoiden (varhaiskasvatus/neuvolat) ja liikuntatoimen yhteistyö -Liikunnan 'polku' kuvattava 	<ul style="list-style-type: none"> -Tiedonkeruu liikunnasta ja liikkumattomuudesta (äitiys- ja lastenneuvolat, koulut, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto) 	Kunnan/kaupungin liikuntatoimi yhdessä sote-sektorin toimijoiden kanssa (neuvolat, koulut)
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> - "Liikuntapolun kuvaus" kuntien palvelujärjestelmissä + liikunnan mahdollisuus - Kokonaisvaltainen hyvinvointineuvonta terveyspalveluissa - Kouluterveydenhuolto + opiskeluterveydenhuolto (lääkärit) ohjaavat liikunnan pariin 	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyö palveluiden kartoittamisessa ja kuvauksessa poikkihallinnollisesti - Yksilöohjaus, valistus + tiedotus vanhempain- tai oppilasilloissa - Liikuntaresepti - Liikuntaneuvonta liikunnanohjaajien jalkautuminen/ resursointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntatoimi + SOTE + koulu + oppilaitokset yhdessä - Liikuntatoimi koordinoi - SOTE-johto - Lääkärit ja muu oppilas- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö - Liikuntatoimi + koulu- ja oppilasterveydenhuollon henkilöstö - Oppilaanohjaus !!
TYÖIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Aikuissosiaalityö: miten liikkuvia työttömäksi joutuneita tuetaan ka ohjataan -> <u>puheeksiottaminen</u> - myös työttömät - kaikki, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä = myös 1-2 hengen yrittäjät 	<ul style="list-style-type: none"> Samat käytännöt kuin työterveyshuollossa - Henkilöstön koulutus -> kuntoutus/ kuntoutusasiantuntija (palvelut <u>pirstaloituneet</u>); yksilökohtainen testaus ja ohjaus - Matalan kynnyksen liikuttaminen - Viestintä: Tiedottaminen järjestöjen matalan kynnyksen liikunnasta - Tieto pk-yrityksille/ työpaikka tukee liikuntaa 	
IKÄÄNTYNEET			

<i>Sosiaali- ja terveyspalvelut</i> TERVEYDENHUOLTO	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	<ul style="list-style-type: none"> -SOTE- sektorin toimijoiden (varhaiskasvatus/neurolat) ja liikuntatoimen yhteistyö -Liikunnan 'polku' kuvattava 	<ul style="list-style-type: none"> -Tiedonkeruu liikunnasta ja liikkumattomuudesta (äitiys- ja lastenneurolat, koulut, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto) 	Kunnan/kaupungin liikuntatoimi yhdessä <u>sote-sektorin</u> toimijoiden kanssa (neurolat, koulut)
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> - Koulujen ja oppilaitosten opettajien rooli passiivisuuden purkamisessa ja liikunnan edistämisessä - Liikunnan yhteistyö kaupungin ja II-asteen oppilaitosten välillä - Vapaa-aikapalveluiden, kulttuuri, nuorisoyhteistyö ja liikunta yhteistyö liikunnassa - tuotannossa 	<ul style="list-style-type: none"> - Työkaluja passiivisuuden purkamiseen oppilaitosten ja koulujen henkilöstölle - Liikuntatoiminnan koordinointi ja yhteistyö - Liikuntakalenteri tai "<u>portaali</u>" sekä <u>liikuntareitistöjen</u> kokoaminen yhteen paikkaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaitosten johto - Liikuntatoimi + oppilaitosten liikuntavastaavat - Liikuntatoimi koordinoi + poikkihallinnollinen yhteistyö
TYÖIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Työttömät: liikunta-aktiivisuus huomioitava - Yksilön oman vastuun korostaminen - <u>SOTEn</u> ja liikunnan yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan testi "Tunnista liikuntatarpeesi" tai "Oletko sohvaperuna vai vierivä kivi" - Palkataan <u>SOTEn</u> liikunnan ammattilaisia - SOTE ohjaa palveluihin, myös henkilökohtaisia ohjelmia - Paikallisen liikkumattomuuden huomiointi: <u>puheeksiottaminen</u>, <u>liikkumisresepti</u>, dokumentointi <u>SOTE:ssä</u> 	
<u>IKAANTYNEET</u>	1. Liikuntaneuvonta, terveysliikunta, kuntoutus osa palvelukokonaisuutta	1. Terveystoimen osaaminen ja fysioterapeuttien asiantuntemus –	1. Sosiaali- ja terveystoimi, kotisairaanhoidon, kotipalvelu,

	2. Liikuntaneuvonnan osaamisen vahvistaminen 3. Saumaton yhteistyö	yhteiseen käyttöön (th-sisällä ja muille) 2. Vahvistetaan toimijoiden tietotaitoa 3. Sovitaan yhteistyöstä eri tarpeisiin: koti, asumisyksikkö, laitos ym. - tavoite: sosiaalinen vuorovaikutus, kulttuuripalvelut, jatko-ohjaus - palvelujen ostaminen - 3. sektorin palvelut, srk, vertaisohjaajat - yhteistyö oppilaitosten kanssa	palveluasumisen yksiköt 2. Sosiaali- ja terveystoimi, liikuntapalvelut, 3.sektori 3. Sosiaali- ja terveystoimi
<i>Koulutus-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut</i> KOULUTUS JA KULTTUURI	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	Liikunnanopetuksen määrä ja laatu: lajikeskeisyyden vähentäminen, liikunnan ilon lisääminen	Varhaiskasvatus/opetussuunnitelmassa ohjaava malli/työkalu liikunnan toteuttamiseen Pystyvyyksikäsityksen tukeminen; suorittamisen vähentäminen	Koulutoimen johto, opettajat, rehtorit Kasvatus- ja sivistystoimen johto, päiväkodin johtajat ja henkilökunta
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Yhdyskuntarakenteet ja terveet valinnat esim. lähiliikuntapaikat – läheltä liikkeelle ☞ Suunnittelun – rakentamisen – kunnossapidon ketju 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Suunnittelu (kaavoitus) ☞ EVA:n liikunta yhdeksi osaksi ☞ Organisointi ja poikkitoiminnallinen AITO yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Tekninen toimi, liikuntatoimi ☞ Valtuusto – johdon vastuu ☞ Tekninen toimi
TYÖIKAISET	☞ Kunnan strateginen tavoite: vastuutahot määritetty	☞ Kansalaisopistotoiminta: kulttuuri- ja liikuntasetelit → yhteissuunnittelu kunnan eri toimijoiden kanssa	
IKÄÄNTYNEET			

Koulutus-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut LIIKUNTAPALVELUT	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	Liikunnan, kulttuurin ja nuorisotyön yhteistoiminta- uusien toimintamuotojen kehittäminen	Liikuntakasvatus, musiikkikasvatus yhteistyössä, esim. tanssiopetus, vertaisohjaajatoiminta/välituntiliikunta	Liikuntatoimi, kasvatus- ja sivistystoimen johto, päiväkodin johtajat ja henkilökunta
NUORET JA NUORET AIKUISET			
TYOIKAISET	- Vastuutahot määritetty: toteutus ja ylläpito/ kunnossapito	- Kuntarajat ylittävä yhteistyö -> liikuntareitit	
IKÄÄNTYNEET	<p>1. Luodaan iäkkäille soveltuvia ja saavutettavia matalan kynnyksen liikuntapalveluja</p> <p>2. Lähipiikuntapaikat, jalan kulkuväylät ja pyörätiet ovat turvallisia ja esteettömiä</p> <p>3. Laajennetaan toimijakenttää ja turvataan niiden toimintaedellytykset</p>	<p>1.</p> <p>2. Omaehtoinen liikkuminen kotona ja lähellä on turvallista ja esteetöntä: liikuntareitit, valot, penkit, puistot, viheralueet</p> <p>3. Uusia toimintoja ja toimijoita</p> <ul style="list-style-type: none"> - isovanhempi – lapsiyhteistyö - puisto- ja kulttuurikävely - sosiaalinen vuorovaikutus - vertaisohjaajien koulutus - kansalaisopisto - yksityiset palvelut 	<p>1. Liikunta-, sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijat</p> <p>2.-3. Liikunta-, sosiaali- ja terveystoimi yhteistyössä</p>
Ympäristö-, tekniikka- ja yhdyskuntapalvelut	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	Yhdyskuntarakenteiden ja terveiden/liikuntaa edistävien valintojen yhteys yli kuntarajojen	Vapaita tiloja/vuoroja omaehtoiseen liikuntaharrastamiseen (esim. sisäpelikentät)	Kunnan tekninen toimi

NUORET JA NUORET AIKUISET			
TYÖIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Priorisointi liikuntapalveluihin (vaikka ei lakisääteinen) - <u>Infra</u>: turvallinen liikkuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Työmatkaliikunta pyöräillen 	
<u>IKAANTYNEET</u>	<p>1. Turvataan ja pidetään yllä edellytykset turvalliselle ja esteettömälle liikkumiselle</p> <p>2. Iäkkäiden turvallinen ja esteetön liikkuminen (suunnittelu, toteutus, arviointi) toteutuu yhteistyössä liikunta-, sosiaali- ja terveystoimen kanssa</p>	<p>1. Ikäihmisille: turvallinen kotipiha, keskustat, taajamat, esteettömyys, esteettömien ympäristöjen hoitaminen → kunnossapito</p> <p>2. Rakennetaan, saneerataan ja otetaan käyttöön iäkkäille soveltuvia liikuntatiloja</p>	<p>1. <u>Tekniset</u>, liikunta- ja <u>sote</u>palvelut</p> <p>2. <u>Tekniset</u>- ja <u>liikunta</u>palvelut</p>
<u>2. Muut toimijat:</u>			
Järjestöt, seurat, 3. sektori, apteekki, <u>srk</u>	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
LAPSET JA LAPSIPERHEET	<p>3 sektorin ja kunnan (seutukuntien) palveluyhteistyö ja asenteisiin vaikuttaminen liikunnan edistämiseksi</p> <p>Vanhempien aktivointi lasten (liikunta)harrastusten lomassa/myötä – yhteinen toiminta</p> <p>Yhteistyö paikallisen median kanssa liikunnan edistämiseksi</p>	<p>Uimakoulut <u>ym</u> lajitaidot, yhteistyössä <u>sote</u>-sektorin ja liikuntatoimen kanssa</p> <p>Uusien toimintamallien kehittäminen (esim. harrastemanageritoiminta) seurojen koulutustarjonta</p> <p>(Liikunnan) 'vuosikello' toimintojen tarjonnassa yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa</p> <p>Seurojen organisoima alueellinen lähiliikunta</p>	<p>Vanhempiyhdistykset</p> <p>Liikuntaseurat, muut kolmannen sektorin toimijat</p> <p><u>Aktiiviset vanhemmat</u> vertaistoimintaa järjestämässä, seurasta/kunnasta tukea (esim. <u>kuntosalikortti</u> <u>trns</u>, <u>konkreettinen tuki kunnalta</u>) <u>vanhemmille</u></p>

		Arkiliikuntaa edistävät kampanjat-kunta yhteistyössä järjestöjen kanssa, esim. Pienet valinnat- video	
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> - Harrastetoiminnan kehittäminen 3. sektorin toimintana - Liikunnan harrastamisen monipuolisuus - Terveys- ja hyvinvointitiedon lisääminen - Osallistaminen suunnitteluprosessiin – mikä nuoria kiinnostaa ja motivoi 	<ul style="list-style-type: none"> - 3. sektori järjestäjänä, liikuntatoimen + oppilaitosten koordinaatiotyö - Erialaisten tietoisuutta kehittävien menetelmien kehittäminen - Nuoret mukaan liikuntakalentereiden suunnitteluun ja markkinointiin suunnitteluun 	<ul style="list-style-type: none"> - Seurat + liikuntatoimi + oppilaitokset - Kunta koordinoi – järjestöt resurssi - Liikuntatoimi + nuorisotoimi koordinoi – seurat mukana
TYOIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Matalan kynnyksen aloitusryhmiä työikäisille - Inaktiivisuuden vähentäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Palkataan järjestöistä vetämään liikuntaryhmiä - Kirjataan yhteistyö 	
IKÄÄNTYNEET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koordinoidaan keskinäistä tiedonvaihtoa 2. Hyödynnetään paikallista osaamista 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tietojen luominen ja ylläpito verkossa, kirjallinen aineisto ja tulosteet esim. kirjastosta, apteekista, infopisteistä <p>Yhteistyössä mm. a) terveysliikunta-tapahtumat ja messut, b) opinnäytteet, 3) palvelujen ostaminen eri toimijoilta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sote- ja liikuntapalvelut 2. Kunta yhteistyössä 3. sektorin, srk:n, yksityisten toimijoiden sekä oppilaitosten kanssa
Työterveyshuolto, Työterveyslaitos	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteuttajat/ vastuutaho
TYOIKAISET	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnallinen työterveyshuolto: 1-2 henkilön yritysten tukeminen liikunta-aktiivisuuteen - Tiedottaminen palveluista: kuntoutus, KELAn huomiointi tiedotuksessa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kerätään tieto kunnan tarjoamista palveluista (esim. "liikunta Tampere") 	

YLEISTÄ

- Terveysliikuntasuunnitelman alkuun checklista organisaatiolle liikunnan edistämisestä: esim. strategiassa, nettisivut, tavoitteet

-Miksi strategian johtaminen vain keskushallinnossa?

-Liikunta mukaan kuntastrategiaan – pois sektoreista, vastuutaho tarpeeksi korkealla, liikunta mukana terveyden edistämisessä

-Liikuntapolun kuvaaminen – Liikkumisen polun kuvaaminen

- Liikkumattomuuden kustannukset!
– tarvitaan tutkimustietoa – toteutetaan arvioidaan

- Terveysliikuntasuunnitelman alkuun checklista organisaatiolle liikunnan edistämisestä: esim. strategiassa, nettisivut, tavoitteet

Lempäälän terveystoimintastrategia ja Ylöjärven Terveystoimintasuunnitelma

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Terveystoimintaa ja hyvinvointia terveystoiminnasta	6
3 Terveystoimintaa edistävän toiminnan nykytilan analyysi	7
4 Lempäälän terveystoimintastrategia	8
Toiminta-ajatus	8
Terveystoiminnan strategiset arvot	8
Visio vuoteen 2015	9
Strategiset tavoitteet	10
5 Käytännön toimenpiteet vuosille 2010-2012	12
6 Lempäälän terveystoimintastrategian lähtökohdat	15
6.1 Lainsäädäntö ja valtionhallinnon kehittämistoimenpiteet	15
6.2 Terveystoiminta kunnan strategioissa ja toimintasuunnitelmissa	16
6.3 Lempäälän kunnan väestörakenne	17
6.4 Terveystoiminnan järjestäjätahot	19
7 Terveystoiminta sopii kaikille	20
LÄHTEET	24
LIITTEET	26

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	2
2. MITÄ ON TERVEYSTOIMINTA	3
3. YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN TERVEYSTOIMINTAPALVELUIDEN NYKYTILA	4
3.1. Vahvuudet	5
3.2. Heikkoudet	6
3.3. Uhat	6
3.4. Mahdollisuudet	7
4. ERI IKÄRYHMIEN TERVEYSTOIMINTA, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	9
4.1. Alle kouluikäiset	9
4.2. Kouluikäiset	11
4.3. Työikäiset	14
4.4. Ikääntyneet	17
5. YLÖJÄRVI HYVÄSSÄ KUNNOSSA - VISIO 2020	21
6. LOPUKSI	22
LÄHTEET	23
LIITTEET	
Liite 1: Liikuntasuosituksien ikäryhmittäin	
Liite 2: Liikuntasuositus alle kouluikäisille	
Liite 3: Fyysisen aktiivisuuden perussuositus kouluikäisille	
Liite 4: Liikuntapiirakka	
Liite 5: Liikuntapiirakka yli 65-vuotiaat	
Liite 6: Soveltavat liikuntapiirakat	
Liite 7: Ylöjärven terveystoimintakaavio	
Liite 8: Terveystoimintatyöryhmä	
Liite 9: Liikuntaneuvontapalvelu	

*Elämän
tähden*

Hyvinvointijohtaminen kunnan talouden ja toiminnan suunnittelun vuosikellossa (esimerkinä Oulun kaupunki)

Toiminnan ja talousarvion valmisteluprosessi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu
Väestön hyvinvoinnin ja palvelujen kuvaus /indikaattorit	■	■	■	■								
Kantalaisten osallisuus (kokemus)		■	■	■					■	■		
Järjestöt ja 3.sektori (kokemus) yhteistyöseminaari + neuvostot				■						■		
Yhteenveto hyvinvoinnin vahvuuksista ja kehittämiskohteista			■	■	■	■						
Arviointi hallintokuntien toimenpiteiden vaikuttavuudesta TP			■	■	■		TP					
Strategian valmistelu ja Hyväksyminen		■	■	■	■	■	■	■	■			
TA:n suunnitteluohje, valmistelu ja esitys ja luottamushenkilökäsittely			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Prosessien TA valmistelu, esitykset ja lautakuntakäsittelyt						■	■	■	■	■		
Toimenpide- ja resurssiesitykset hyvinvoinnin kehittämissuhteisiin					■	■	■	■				
Strategia, ohjelmat ja muut toimintaa ohjaavat asiakirjat									■	■		
Palvelujen järjestämisohjelman tarkistaminen										■	■	■
Käyttösuunn. valmistelu prosesseissa konkreettiset toimenpiteet + mittarit	■	■	■									■
Hvkn, talousarvion ja toimintasuunn. hyväksyminen												■

Vuosikelloseminaarit 10.9. ja 11.9.2013

Elämän
tähden

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Terveyden edistäminen
Terveiset Pöytä-Suomi -hanke

Vuosi kelloksella hyvinvointityö ja kertomukset hallintaan

OHJELMA

Aika ja paikka 10.9.2013 ja 11.9.2013, Finn-Medi 5 (Biokatu 12, Tampere),
iso kokoushuone (1. krs)

9.00 / 13.00	Tervetulo-kahvit. Tilaisuuden avaus ja tavoitteet Hankesuunnittelija Suvi Helanen PPshtp ja yhtilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen Psttp
9.10 / 13.10	Hyvinvointikertomustyön haasteet Yhtilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen
9.30 / 13.30	Taustoitusta vuosikellokselle. Ohjeet kuntakohtaiseen työpajatyöskentelyyn Hankesuunnittelija Suvi Helanen
10.00 / 14.00	Työpajatyöskentely kunnittain
11.00 / 15.00	Purku ja jatkotyöstämisestä sopiminen kunnittain. Päätössanat Hankesuunnittelija Suvi Helanen PPshtp ja yhtilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen Psttp

Kunnat osallistuvat:

Ti 10.9.2013 klo 9.00 – 12.00

**Juupajoki, Orivesi, Pirkkala, Punkalaidun,
Ruovesi, Sastamala**

Ti 10.9.2013 klo 13.00 – 16.00

**Ikaalinen, Kangasala, Kihniö, Urjala,
Vesilahti, Virrat**

Ke 11.9.2013 klo 9.00 – 12.00

Akaa, Lempäälä, Valkeakoski

Ke 11.9.2013 klo 13.00 – 16.00

Hämeenkyrö, Nokia, Pälkäne, Ylöjärvi

Elämän
tähden